

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Výzkumné
centrum
historické
geografie

Proměny historické geografie v mezinárodním kontextu

Pavel Chromý a Zdeněk Kučera

20. historickogeografická konference – Vývoj, trendy a reflexe
Praha 24. 1. 2024

Úvod

Příspěvek reflektuje vývoj a proměny historické geografie v uplynulých třech dekádách.

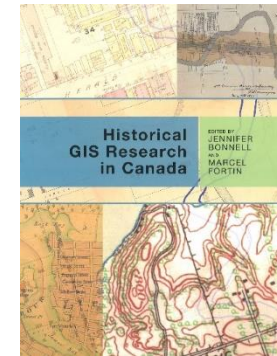
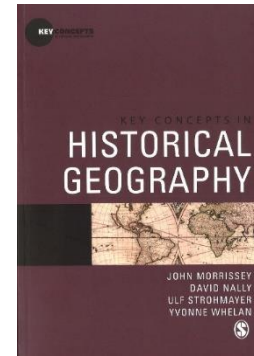
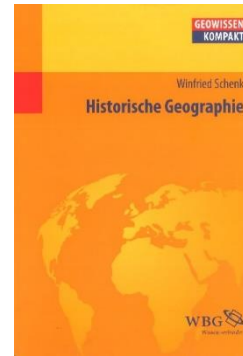
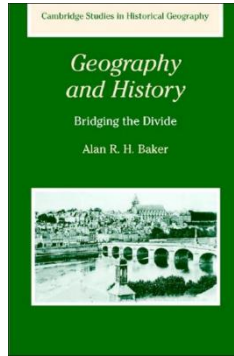
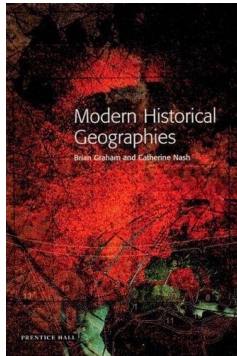
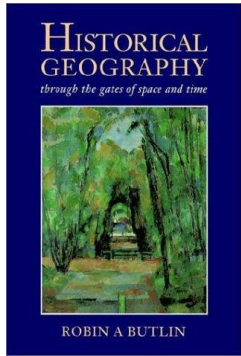
Důraz se klade jak na výzvy, které přicházely z mezinárodního prostředí, tak i jejich reflexi v prostředí české historické geografie.

Jak se historičtí geografové vyrovnávají s prohlubující se interdisciplinaritou a internacionalizací bádání?

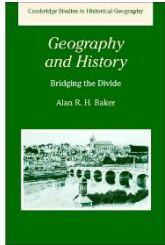
Změnil se jejich přístup k již zavedeným klíčovým konceptům, zejména regionu a krajině?

Které tradiční a nové výzvy před historickými geografiy stojí?

Proměny historické geografie

- BUTLIN, R. A. (1993): Historical Geography. Through the Gates of Space and Time. Arnold, London, 306 s.
- GRAHAM, B., NASH, C. eds. (2000): Modern Historical Geographies. Pearson Education Ltd., Harlow, 279 s.
- BAKER, A. R. H. (2003): Geography and History. Bridging the Divide. Cambridge University Press, Cambridge, 279 s.
- SCHENK, W. (2011): Historische Geographie. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 134 s.
- MORRISSEY, J., NALLY, D., STROHMAYER, U., WHELAN, Y. (2014): Key Concepts in Historical Geography. SAGE, London, 308 s.
- BONNELL, J., FORTIN, M. (2014): Historical GIS Research in Canada. University of Calgary Press, Calgary, 322 s.

BAKER, A. R. H. (2003): Geography and History. Bridging the Divide. Cambridge University Press, Cambridge, 279 s.

On the relations of geography and history

3

8

Geography and History: Bridging the Divide

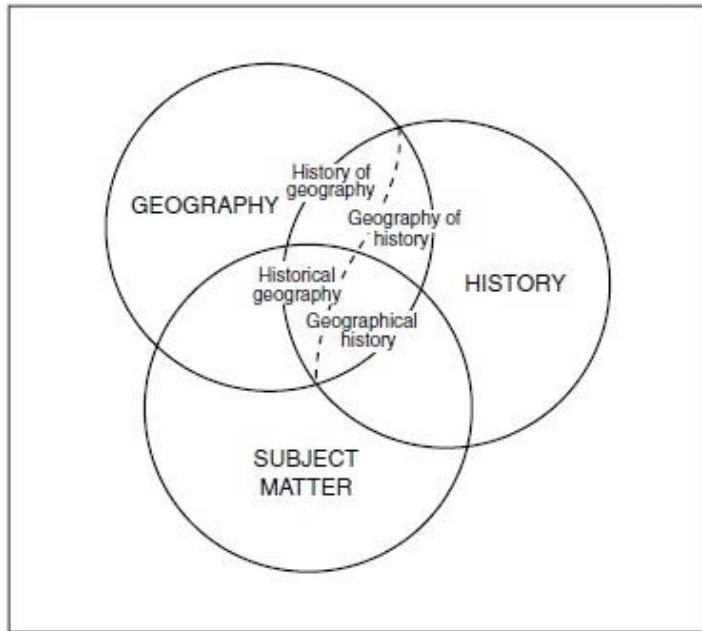

Figure 1.1 Venn diagram of the relations of geography, history and their subject matter

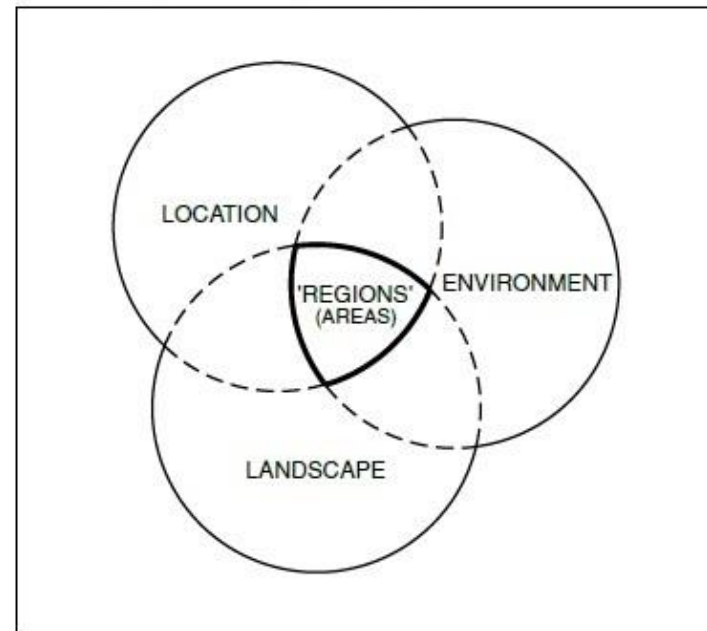
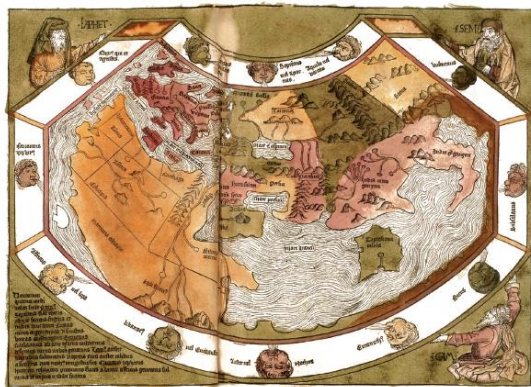

Figure 1.2 Venn diagram of the four principal discourses of geography

Proměny historické geografie

International Conference of Historical Geographers (1999–2018)

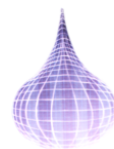
XV. International Conference of Historical Geographers

6.–10. 8. 2012 | PRAGUE, CZECHIA
CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE, FACULTY OF SCIENCE

WWW.ICHG2012.CZ

International Commission for History of Towns
Commission Internationale pour l'Histoire des Villes
Internationale Kommission für Städtegeschichte

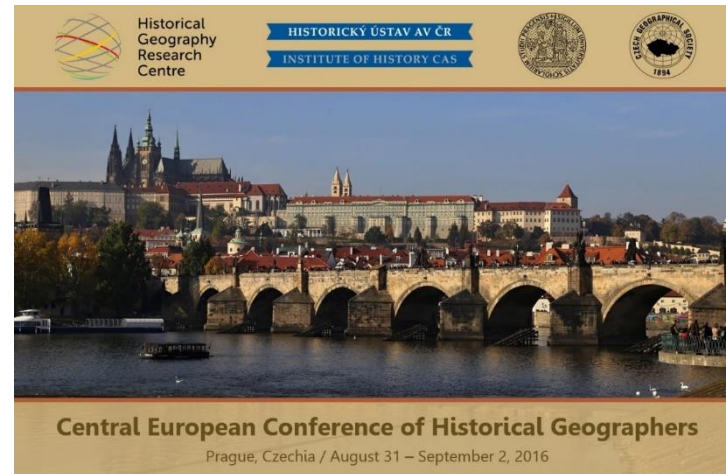
ICEHO

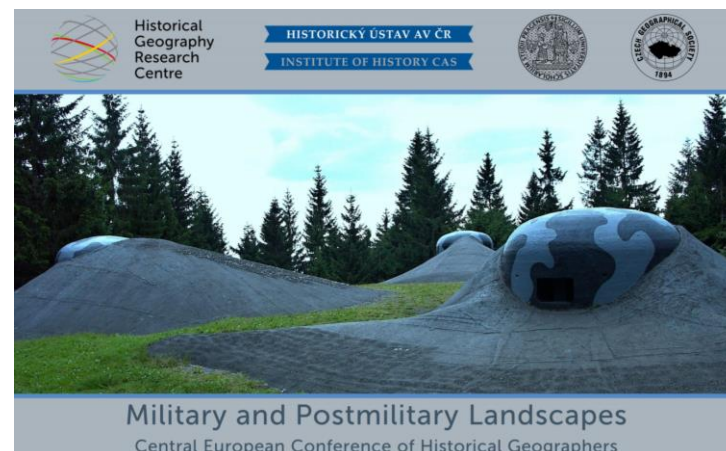
european landscapes for quality of life?

Proměny historické geografie

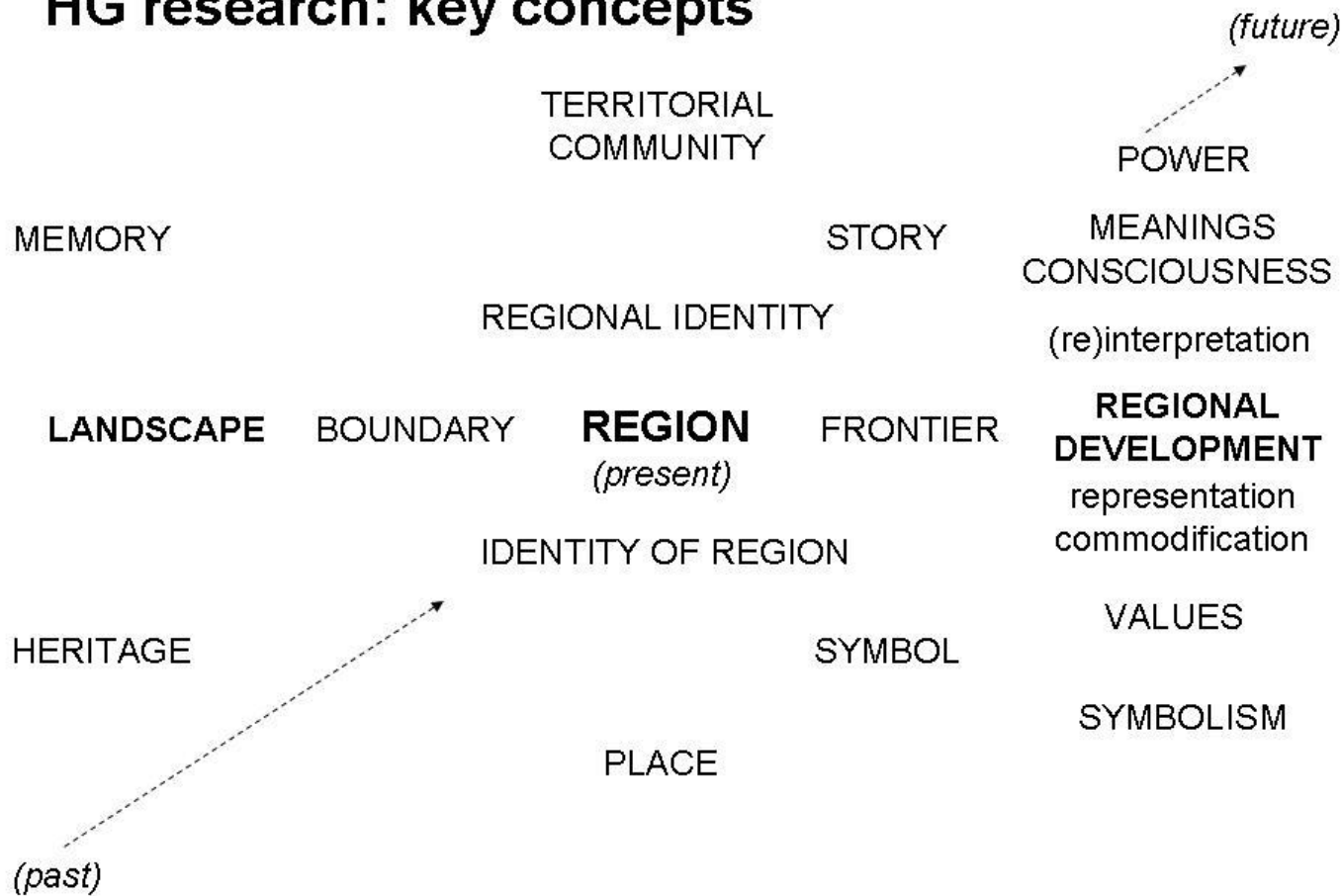
**Central European Conference
of Historical Geographers**
(www.historickageografie.cz/cec_hg2016)

**Military and Postmilitary
Landscapes conference**
(www.historickageografie.cz/cec_hg2018)

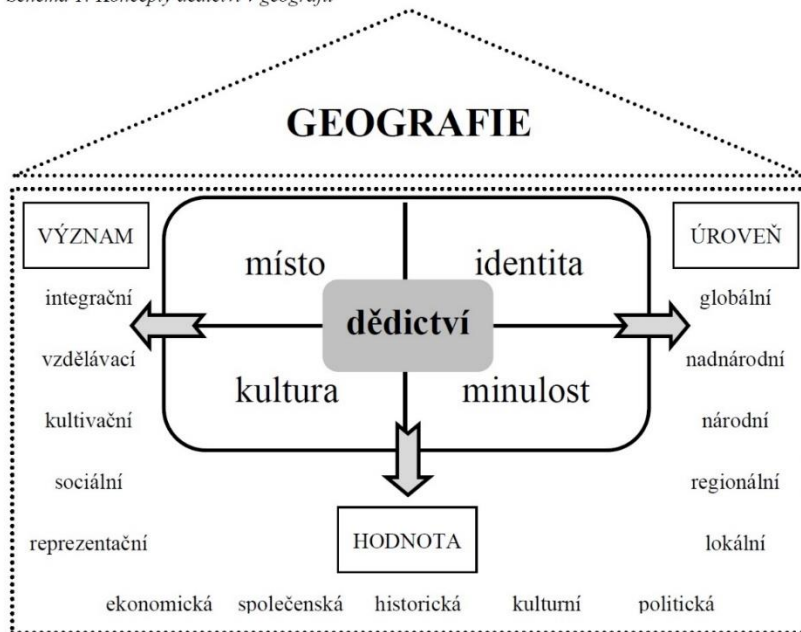

HG research: key concepts

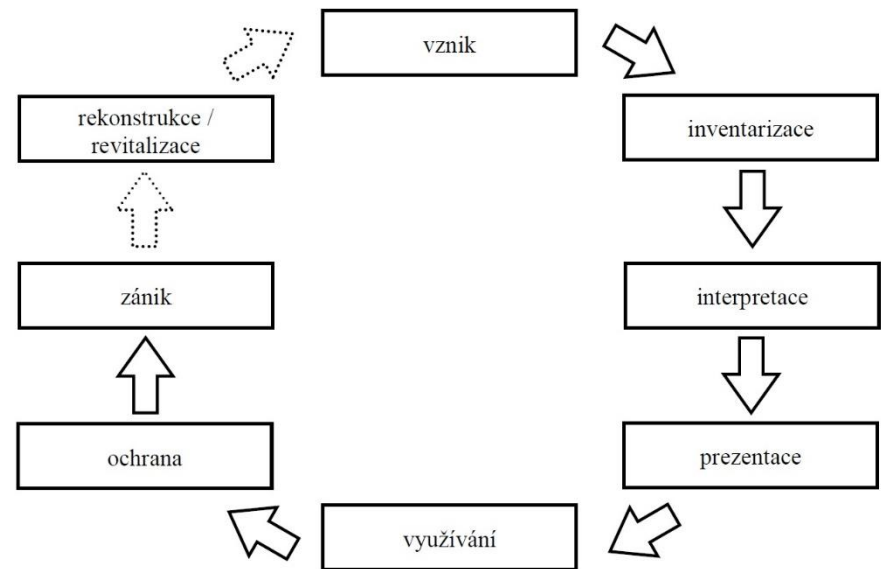
Měnící se regiony, krajiny, dědictví, identity, místa

Schéma 1: Koncepty dědictví v geografii

Zdroj: Autor, upraveno dle Hovawd (2003).

Schéma 2: Proces dědictví

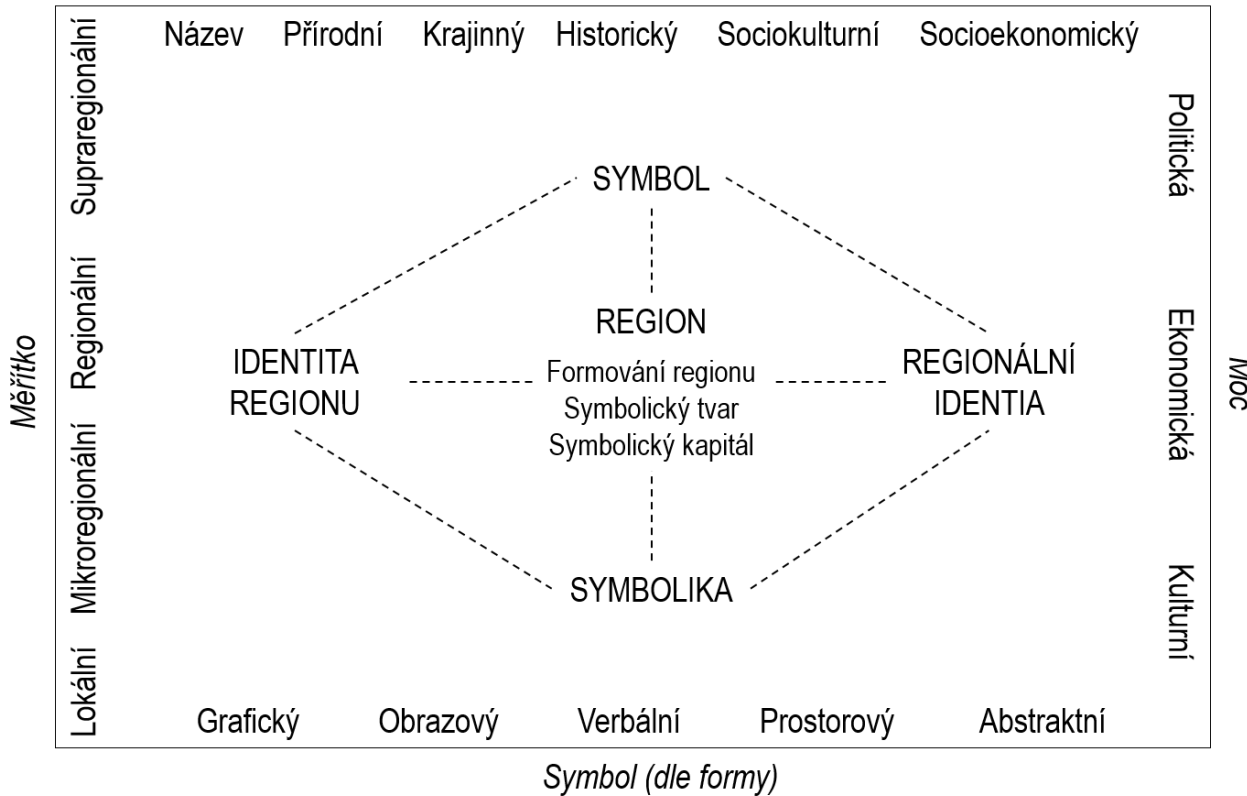

Zdroj: Autor.

procesy – faktory (hybné síly změn) – mechanismy

Měnicí se regiony, krajiny, dědictví, identity, místa

Symbol (dle typu)

aktéři/subjekty – hodnoty – významy

Region v pojetí „nové“ RG

- = území, které je „zevnitř“ i z „vnějšku“ vnímáno jako (kvalitativně) odlišné/jiné
- = vymezující se na bázi dichotomií „my“ versus „oni“ a „naše“ versus „jejich“
- = sociální konstrukce (determinace účely, resp. výhodami vymezení)

Teorie institucionalizace regionu (Paasi 1986)

- = socioprostorový proces, během něhož vzniká prostorová jednotka jako část prostorové struktury společnosti a stává se viditelnou a jasně identifikovatelnou v různých sférách sociální praxe a sociálního povědomí

4 stádia procesu institucionalizace regionu

(lze rozlišit pro všechny regiony – v různých měřítkových úrovních)

- 1) nabývání prostorového tvaru
- 2) vytváření symbolického „tvaru“
- 3) rozvoj institucí
- 4) zakotvení regionu jako části reg. systému a regionálního povědomí společnosti

Podstata neoregionalismu

„...rozvoje není možno dosáhnout jen díky státní podpoře nebo programům na podporu regionu, ale především snahou a činností samotného regionu“.

Měnící se regiony, krajiny, dědictví a identity

Objekt výzkumu

- středoevropská krajina (např. intenzivně přeměněná, městská a venkovská)
- problémové oblasti (periferie a pohraničí)
- regiony a historické regiony v Česku, resp. v Československu (země, kraje, okresy)
- historickogeografické (reliktní) hranice

Předmět výzkumu

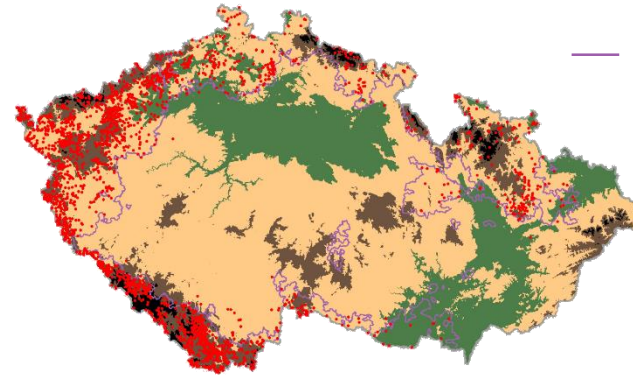
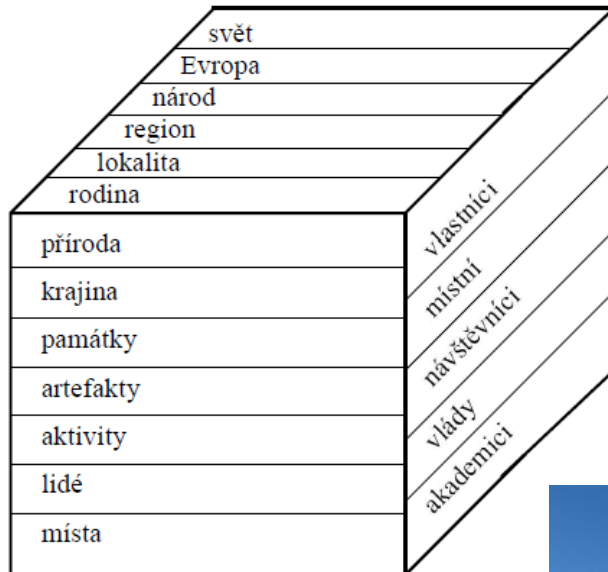
- transformační procesy (19. a 20. století – obecné a specifické procesy)
- hodnocení krajinných změn (interpretace a explanace; LUCC)
- politické, socioekonomické a sociokulturní podmíněnosti územního rozvoje/vývoje
- proces formování, reprodukce (a zániku) regionů/státu
- proces formování a reprodukce dědictví (přírodního a kulturního)

www.historickageografie.cz

Personální posílení HG

- TŮMOVÁ, Martina (2022): Mapy panství a jejich význam pro studium historických krajín a poddanských měst [Estate maps and their importance for the study of historical landscapes and serfdom towns]. Dizertační práce. UK, PřF, KSGRR, Praha, 179 s. + přílohy
- JELEN, Jakub (2021): Montánní dědictví Jáchymovska jako dynamický sociokulturní proces. Disertační práce. PřF UK, KSGRR, Praha, 200 s. + příloha
- 9MOZR, Tomáš (2019): Koncept místa v kontextu transatlantických transformací: socio-kulturní aspekty proměn vybraných metropolí v průběhu 20. století. Disertační práce. PřF UK, KSGRR, Praha, 180 s. + přílohy
- ŠIFTA, Miroslav (2018): Symboly a symbolika v procesu formování regionu [Symbols and symbolism in the region formation process]. Dizertační práce. UK, PřF, KSGRR, Praha, 117 s. + přílohy
- SEMIAN, Michal (2016): Regions through time and space: Problem of regionalization. Disertační práce. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 78 s. + přílohy
- BURDA, Tomáš (2014): Význam změn správních hranic v procesu formování vnitřních periferií na území Česka od poloviny 19. století. Dizertační práce. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 318 s. + 4 přílohy
- KUČERA, Zdeněk (2010): Principy a problémy geografického studia krajiny [Principles and problems of the geographic study of landscape]. Disertační práce. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 202 s. + přílohy

Aplikace HG poznání

- zaniklá sídla
- oblast původního německého osídlení

Aplikace HG poznání

Zaniklé krajiny

projekt NAKI Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění

Dědictví zaniklých krajín

[Úvod](#)
[O projektu](#)
[Digitální atlas](#)
[Apkace](#)
[Výstupy](#)
[Řešitelé tým](#)
[Kontakty](#)

Web představuje projekt Ministerstva kultury ČR NAKI II:

Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce, zpřístupnění

Přijímameo projektu je Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

Projekt se zabývá problematikou dědictví zaniklých krajín na území Česka. **Cílem projektu** je identifikovat, dokumentovat, rekonstruovat a zpřístupnit dědictví krajín zaniklých v období dynamických proměn společnosti na území Česka od konce 18. století.

Hlavním výstupem projektu je **Digitální atlas zaniklých krajín**, jehož verze 2021 je přístupná z tohoto webového portálu.

Výstava Dědictví zmizelých krajín Česka II

se bude konat od 17. 5. do 31. 8. 2022
v budově Přírodovědecké fakulty UK, Albertov 6, ve 2. patře v předstířl Mapové stříbrny.
Zveme vás na vernisáž výstavy, která se uskuteční 17. 5. 2022 od 12:00 hod.

Mezinárodní konference projektu MK ČR NAKI II DG18P020VV008 Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce, zpřístupnění

Místo konání: Přírodovědecká fakulta UK, Albetov 6, Praha 2, posluchárna Velká geologická
Termin: 17. května 2022, 9:30 – 17:00 hod.
Jazyk konference: čeština, blok od 15:30 do 16:30 angličtina
Konferenční poplatek: bez poplatku
Program konference: [3. cirkulár](#)

[Twitter](#)

You are here: [Home](#)

[Login admin](#)

Zaniklé krajiny

<http://www.zaniklekrajiny.cz>

© Geografická sekce FF UK 2022

<http://www.natur.sazka.cz>

NAKI: Dědictví zaniklých krajín:

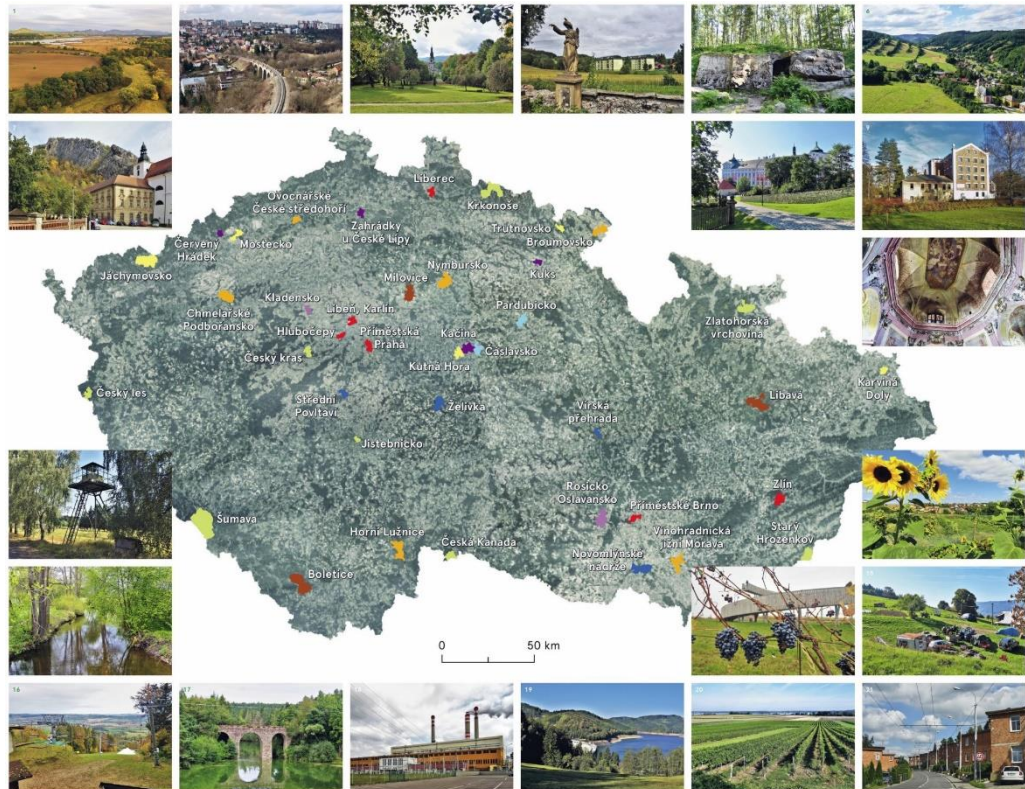
identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění

Geografická sekce

Přírodovědecká fakulta

Univerzita Karlova

Albetov 6, 12800 Praha 2

Dědictví
zaniklých
krajín

Aplikace HG poznání

Digitální atlas zaniklých krajín
 projekt NAKI Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění

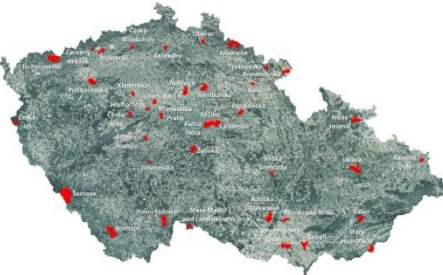

 Dědictví
zaniklých
krajín

[O atlasu](#)
[Modelová území](#)
[Zaniklé krajiny](#)
[Odkazy](#)
[Forum](#)
[Autoři](#)

Digitální atlas zaniklých krajín Česka

verze 2021

Digitální atlas zaniklých krajín Česka zpřístupňuje výstupy projektu Ministerstva kultury NAKI II
Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění
příjemcem projektu a zpracovatelem atlasu je Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy.

Atlas je aktualizován každý rok.
Podle harmonogramu projektu jsou přidávána nová modelová území.
V roce 2021 byly do atlasu přidány výstupy pro modelová území Broumovsko, Hubočepý, Horní Lužnice, Kuks, Libavá, Příběžská krajina Brna, Starý Hrozenkov, Zlatohorská vrchovina, Zlín a Želízka.
V roce 2020 byly do atlasu přidány výstupy pro modelová území Český kras, Český les, Jistebnicko, Karviná-Dolý, Klaty, Liberec, Pardubicko, Trutnovsko, Vinská přehrada a Zahradky.
V roce 2019 byly do atlasu přidány výstupy pro modelová území Čáslavsko, České středohoří, Červený Hrádek, Kladensko, Jáchymovsko, Milovice, Mostecko, Novomlýnské nádrže, Nymbursko, Přeměněná městská krajina (Praha), Staré Město pod Landštejnem, Šumava.
V roce 2018 byly do atlasu přidány výstupy pro modelová území Kutnohorský, Kačina, Střední Povltaví, Krkonoše, Boletice, Příběžská krajina Prahy, Podbořansko a Rosice-Oslavansko.

[Facebook](#)

jsste zde: Titulní stránka

Author Login

© Zaniklé krajiny 2022
<http://www.zaniklekrajiny.cz>

Závěrečné poznámky

- tematická šíře – problémová orientace výzkumů
- posun od výzkumu geografické organizace společnosti v minulosti k společenské organizaci prostoru
- od hospodářských dějin a socioekonomické geografie k HG regionů a míst
- prohlubující se interdisciplinarita výzkumů
- technologický pokrok – rostoucí význam geoinformatiky
- rozšíření spektra pramenů
- rostoucí význam aplikací HG poznání
- posílení personálního a institucionálního zajištění HG výzkumů
- prohlubující se internacionalizace
- výzva: uplatnit výstupy aplikovaného výzkumu ve sféře základního HG výzkumu
- výzva: prohloubit internacionalizaci HG výzkumů

Závěrečné poznámky

The 18th International Conference of Historical Geographers 2025

Institute of Chinese Historical Geography, Fudan University, Shanghai,
prozatímně ve dnech 14.–18. 7. 2025

International Conference of Historical Cartographers

Praha 2026

KUHIG

Centrum pro výzkum v kulturní a historické geografii
Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Výzkumné
centrum
historické
geografie

Děkujeme za pozornost!

Pavel Chromý – pavel.chromy@natur.cuni.cz

Zdeněk Kučera – zdenek.kucera@natur.cuni.cz